

31.12.17

נייר עמדה מטעם הסתדרות הפסיכולוגים בישראל לעניין הצעת חוק העונשין

(תיקון – עבירות מין במשפחה), תשע"ז, 2017 –

איסור מפורש על קיום יחסי מין בתוך המשפחה לאחר גיל 21

גילוי עריות הינו פעילות מינית בין בני משפחה או קרובי משפחה מדרגה קרובה המהווה הפרה של איסור מוסרי (טאבו) אוניברסאלי ועבירה חמורה על החוק ברוב תרבויות העולם. מאחר שרוב עברייני המין הם גברים הטרוסקסואליים, רוב עבירות גילוי העריות הן בין אב לבתו.

בספרות הפסיכולוגית קיימת הסכמה על כך שגילוי עריות הוא אירוע טראומטי ייחודי, הגורם להתפתחות הפרעת דחק פוסט-טראומטית מורכבת ודיכאון, משבש את הליכי ההתפתחות התקינים, פוגע ביכולת הוויסות הרגשית, יוצר עיוותים בתפיסת העצמי ובתפיסת האחריות לגילוי העריות ויוצר הפרעות ניתוקיות המקשות על זיהוי "נורות אדומות" שעשויות לסייע במניעה של היפגעות חוזרת.

הנתונים הסטטיסטיים מראים שכרבע מכלל הפניות המגיעות אל מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית בישראל הינן על פגיעה מינית שהתרחשה בתוך המשפחה (כ-2,900 פניות בכל שנה). מתוך כלל הפניות בנוגע לפגיעה מינית שאירעה בתוך המשפחה, כ-7% עד 5% מהפניות נוגעות לפגיעות שהתרחשו בהיות הנפגעת בגיר/ה. כלומר, 140-200 נשים וגברים מעל גיל 18 פונות/ים מדי שנה כדי לקבל עזרה בשל פגיעתם/ן המינית בתוך המשפחה. ראוי לציין, שרק 20-30% מהא/נשים שחוו פגיעה מינית מדווחות/ים עליה וששיעור תת-הדיווח על גילוי עריות הוא אף גבוה יותר. כלומר, על סמך ממצאים אלה ניתן לגזור שהשיעור האמתי של גילוי עריות של בגירות/ים בישראל עולה על 800 מקרים בכל שנה.

חוק העונשין הישראלי מגדיר יחסי מין במשפחה כעבירה פלילית נפרדת אם אלה התרחשו טרם הגעת הנפגעת/ לגיל 21. בית המשפט העליון הכיר כבר בהשפעת הזיקה ההורית על יחסי הכוחות ביחסי מין גם כאשר הם נמשכים בבגרות (ע"פ 241/03, ע"פ 4378/03, וע"פ 3838/16). עם זאת, חוק העונשין הישראלי טרם התאים עצמו לפסיקה. החוק הישראלי מתייחס לא רק למצבים של ניצול מיני הנובע מיחסי תלות כלפי קטינות/ים, אלא גם לניצול בגירות/ים ביחסי מרות – ביחסי שירות, עבודה וטיפול נפשי. המחוקק אף הכיר בכך שהתלות הפסיכולוגית נשמרת גם כשמערכת היחסים הפורמלית הסתיימה ולכן אסר, למשל, יחסי מין בין מטפלת/ לבין מטופלת/ גם בתקופת צינון לאחר תום הטיפול. יתר על כן, קוד האתיקה של הפסיכולוגיות/ים משנת 2017 (סעיף 6.4 לקוד), החמיר אף יותר וציין במפורש כי יחסי מין בין פסיכולוגיות/ לבין לקוח/ה אסורים לאחר תום הטיפול ללא הגבלת זמן. על אף כל זאת, התעלם המחוקק מכך שיחסי התלות והמרות נשמרים בגילוי עריות גם לאחר שהקורבן הופך בגיר/ה. לאור כל אלה, אנו מתריעות/ים בפני המחוקק על הצורך להגן על נפגעות/י גילוי עריות הממשיכות/ים להיפגע לאחר גיל 21, ועל חובתנו לראות בהן/ם נפגעות/י עבירה. לצורך כך, יש לקבוע בחוק כי אב/אם הממשיך/ה לקיים יחסי מין עם בנו/ה או בתו/ה, מנצל/ת את יחסי המרות והתלות ביניהם/ן וכי במקרה זה הסכמת הבת/בן הבגיר/ה איננה חופשית. אי לכך, אנו קוראות/ים לתקן את חוק העונשין, כך שירחיב את האיסור על קיום יחסי מין במשפחה ללא הגבלת גיל, בדומה להצעת חוק העונשין (תיקון – עבירות מין במשפחה) תשע"ז, 2017, אשר הונחה על שולחן הכנסת במרץ האחרון על-ידי ח"כ מירב מיכאלי וח"כ שולי מועלם-רפאלי.

על החתום,

רותי ברנשטיין פרץ, פסיכולוגית בהתמחות חינוכית

בשם הסתדרות הפסיכולוגים בישראל

• סיוע מקצועי – פרופ' אלי זומר